

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

КУРСОВА РОБОТА

з китайської філології

на тему:

Відображення концепту "час" в китайській мовній картині світу

Студента(ки) групи Пкит 07_19
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.065 Східні мови
та літератури (переклад включно),
перша - китайська

Скорої Анастасії Олександрівни

Науковий керівник:

Мерзлюк Д.О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Зміст

ВСТУП

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТІВ.....	5
1.1. Поняття «концепт» в сучасній лінгвістиці.....	5
1.2. Структура концептів.....	8
1.3. Китайська мовна картина світу.....	12
Висновки до розділу I.....	21
Розділ II. Особливості сприйняття часу в китайській мовній картині світу.....	23
2.1. Структура і зміст концепту «час» в китайській картині світу.....	23
2.2. Відображення концепту «час» у фразеології китайської мови.....	25
Висновки до розділу II.....	35
Висновки.....	37
Анотація.....	39
Список використаної літератури.....	40

ВСТУП

Концепт відіграє важливу роль у культурі, мові та мисленні людей. Кожна культура має своє уявлення про час та спосіб його вимірювання. Китайська культура не є винятком. У Китаї час має свої особливості, що відображаються у мові та мисленні китайців. Метою даної курсової роботи є вивчення концепту часу в китайській мовній картині світу.

У китайській культурі час розглядається як циклічний процес, що повторюється знову і знову. Циклічність часу відображається у китайському календарі, який відрізняється від західних календарів та має свої особливості. Також важливо зазначити, що в китайській мові існує багато слів, які можуть мати різні значення в залежності від контексту та часу, у якому вони вживаються. Описуючи відображення концепту часу в китайській мові, слід звернути увагу на такі аспекти, як вживання часових форм, вживання слів, що вказують на час, та вживання числівників. Одним з основних засобів відображення часу є вживання часових форм.

Концепт - це глобальна одиниця мислення. Люди мислять поняттями, вони репрезентують світ у свідомості та формують систему концептів. Концептуальна карта світу може бути різною для різних людей. Люди, які розмовляють різними мовами, за певних умов можуть мати схожу концептуальну картину світу. У межах концептуальної картини світу взаємодіють між собою нації, індивіди та універсалії. Картина світу - це глобальний образ світу, який є результатом усієї розумової діяльності людини. Концепти багатовимірні, вони є одночасно чуттєвими і раціональними, конкретними і абстрактними, універсальними і національними, особистісними та індивідуальними, національними.

Концепти є посередниками між словами і позамовною дійсністю. Значення слова не можна приписувати виключно концепту, який його породив. Часто словом "концепт" називають зміст концепту, вважаючи його синонімом слова "значення". Багато лінгвістів вважають, що концепт пов'язаний з одним із значень слова.

Об'єктом даного дослідження є концепт «час» в китайській лінгвокультурі.

Предмет дослідження становить відображення концепту «час» в китайській мові.

Мета дослідження – жослідити відображення концепту "час" в китайській мовній картині світу.

Мета дослідження передбачає вирішення наступних **завдань**:

1. Розглянути теоретичні засади дослідження концептів
2. Схарактеризувати основні особливості концепту "час".
3. Встановити етнокультурну специфіку концепту "час" в сучасній китайській мові.

Теоретичною базою дослідження є роботи вчених в галузі лінгвістики, лінгвокультурології і лінгвоконцептології: Мурашевич К. Г, Заньковська Г. Д., Калмикова Л.О., Калмиков Г.В., Лапшина І.М., Харченко Н.В, Цимбал С. В., Овсієнко Л. М., Юрченко О.В., Газуда О.М., Шепітько С.та Щелкунова О.

Наукова новизна нашого дослідження полягає в тому, що ми дослідили у детальному розгляді китайську картину світу, суть поняття «час» в ній, а також виділили основні концепти і розглянули їх особливості.

У Висновках викладено основні результати проведеного дослідження.

Під час написання роботи використовувалися такі **методи** як: порівняння, узагальнення, абстрагування, аналіз.

Фактичний матеріал роботи становить 31 сторінку

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їхнього застосування під час укладання методичних матеріалів до навчальних дисциплін: “Китайська мова”, “Культурологія китайської мови”. А також, отримані результати можуть використовуватись студентами при підготовці для написання рефератів, курсових і дипломних робіт, виконанні студентських наукових досліджень.

Курсова робота **складається** зі змісту, вступу(2 сторінки), основного змісту(31 сторінка), висновків (2 сторінки), апробації (1 сторінка), списку використаної літератури(3 сторінки).

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТІВ

1.1 Поняття «концепт» в сучасній лінгвістиці

Термін “концепт” походить із латинського *conceptus* і означає “думка”, “поняття”. Навчальний посібник «Вступ до східної філології» дає таке визначення «Концепт 概念 – це поняття, яке зароджується у процесі пізнавальної діяльності людини, відображає та узагальнює досвід людини. З одного боку, концепт - це ідеальний образ чи, точніше, праобраз, що уособлює культурно зумовлені уявлення мовця про світ, з іншого – він має певне ім'я в мові. Наука, яка вивчає та описує концепти та мовні засоби їхньої репрезентації, називається лінгвоконцептологією 语言概念学 *yǔyán gàiniàn xué*. [19, 59]

Вивчення концепту в сучасній лінгвістиці має одне з першочергових значень. Однак будь-яка спроба осягнути природу концепту пов'язана з кількістю найрізноманітніших точок зору. Інтенсивні дослідження його(концепту) в галузі когнітивної лінгвістики продемонструвала велику розбіжність у розумінні термінів «концепт». Розбіжності викликають двозначність і термінологічну плутанину. Таким чином, термін «концепт» є загальним терміном для кількох наукових напрямків: по-перше все що існує для когнітивної психології та когнітивної лінгвістики, які займаються мисленням і пізнанням, зберіганням та перетворенням інформації, а також для культурологічної лінгвістики, яка все ще визначає та уточнює межі теорії, сформованої постулатами та основними категоріями. [5], [23]

Об'єкт концепу – це розумова сутність, формування якої визначається формою абстракції, і модель якого конкретизується поняттям, яке не тільки описує об'єкт але й створює його. Таким чином, очевидно, що вивчення концепту у всіх його аспектах є одним із найважливіших напрямків досліджень у лінгвістиці останніх років.

Голобородько К.Ю. у своєму дослідженні зазначав, що намагання дати цілісний опис концепту пов'язане з проблемою розмежування цього терміна з такими як поняття, значення, лексичне значення, сема, денотат та ін., а також опису співвідношень концепту з такими поняттями як образ, символ, архетип, міфологема. [7]

Поняття як категорія логіки відрізняється від концепту. Концепт об'єднує інформацію про всі ознаки реалії, а поняття включає сукупність основних істотних ознак. Художній образ – це специфічна для літератури (і мистецтва взагалі) форма відображення дійсності. Він носить більш конкретний, як правило, визначений усталений характер, а концепт – це узагальнення рівня свідомості. У визначенні символу як мовного знака, що спроможний відбивати архаїчний прошарок свідомості ми виходимо з того, що і в плані вираження, і в плані змісту він завжди являє собою деякий текст. Категорія символу визначається як певна абстрактна реальність, яка втілюється в конкретному образі, що передає найскладніші логічні поняття – концепти. [12]

У сучасній лінгвістиці існує багатогранність підходів до обґрунтування сутності терміну «концепт». Так, наприклад, Газуда О.М. у своєму дослідженні виявила, що у науковій літературі застосовуються як лінгвофілософський підхід, так і мисленнєвий та кількісний (квантовий) підходи до вивчення особливостей понятійно-термінологічного апарату поняття «концепту». Досліджуваний термін розглядається науковцями-лінгвістами як мисленнєве утворення, дискретне ментальне утворення, концептуальна система, «згусток» найрізноманітніших смислів, оперативно-змістова одиниця мислення людини тощо. [6]

Таким чином, взаємозумовленість наукових підходів до розкриття сутності «концепту» у сучасній лінгвістиці, зокрема лінгвофілософського, що окреслюється системністю, оскільки поєднує низку мисленнєвих операцій і спонукає до словотворення, а також мисленнєвого й кількісного підходу, що обґрунтовується як глобальна мисленнєва одиниця, яка формується у свідомості людини передусім через її предметну діяльність. Дослідження зазначених підходів уможливорює обґрунтування власного сутнісного розуміння терміну «концепт» як оперативної одиниці мислення, що розглядається через призму багатоаспектності передусім як ментального і мисленнєвого утворення, і базується на багатоманітності смислів у мовознавстві і використовується у процесі

когнітивної (пізнавальної) людської діяльності зумовлюючи синергічний ефект на основі поєднання взаємозалежних теоретичних підходів у сфері когнітивної психології й когнітивної лінгвістики, досліджуючи проблеми пізнавально-мисленнєвого характеру. [1]

Існують різні визначення концепту, які дозволяють виділити його ознаки:

- 1) мінімальна одиниця людського досвіду в його ідеальному поданні;
- 2) основні одиниці зберігання, обробки та передачі знань;
- 3) концепт має конкретні рухливі межі та функції;
- 4) соціальний концепт, асоціативне поле обумовлює його прагматику;
- 5) основний осередок культури.

Концепти представляють світ в голові людини, створюючи концептуальну систему, а знак людської мови кодує в слові змісту цієї системи.

Концептуальні картини світу у різних людей можуть бути різними. Люди, які розмовляють на різних мовах, можуть мати при певних умовах близькі концептуальні картини світу, а люди, що говорять на одній мові - різні. Отже, в концептуальній картині світу взаємодіє національне, особистісне й загальнолюдське. Картина світу - глобальний образ світу, який є результатом всієї духовної активності людини. [15]

Відсутність єдиного визначення зв'язне з тим, що концепт має багатовимірну і складну структуру, що включає соціо-психо-культурну частину, яка не так мислиться носієм, скільки переживається їм; вона включає емоції, оцінки, асоціації, конотації, національні образи.

Робоче визначення концепту-це семантична освіта, зазначена лінгвокультурною специфікою і тим або іншим чином характеризує носіїв певної етнокультури. Концепт, відображаючи етнічне світобачення, маркує етнічну мовну картину світу і є цеглинкою для будівництва «дому буття». Але в той же час-це якийсь квант знання, що відображає зміст всієї людської діяльності. Концепт - не безпосереднє виникає із значення слова з особистим і народним досвідом людини. [18]

Матеріальною основою поняття і його вираження є слово, а семантична ознакова структура значення слова відображає основу структури поняття.

Дослідження семантичних компонентів слів виявляє ієрархію понять.

Однак при порівнянні семантичного розвитку слів і понять вони не відповідають точно. Концепт у лексичному складі слова – це складна структура, яка являє собою синтез індивідуально-авторського розуміння з традиціями народів, що використовують концепт, і загальної, спочатку міфологічної моделі світу.

Концепти по своїй природі багатовимірні, як перцептивні, так і раціональні, конкретні й абстрактні, індивідуальні й національні. При такому розумінні саме концепт є елементом картини світу. Концепт є посередниками між словами та дійсністю поза мовою. Значення слова не можна просто звести до концепту, яке його створило.

У загальному вигляді термін «концепт» позначає зміст концепту, і цей термін вважається синонімом терміна «сенс». Поняття термінології в мовознавстві є як старим, так і новим.

В даний час в лінгвістиці можна виділити три основні підходи до розуміння концепту. Перший підхід до розгляду концептів дуже орієнтований на культуру, де вся культура розуміється як набір концептів. Це головний культурний центр духовного світу людини. Він представляє концепції як частину європейської культури, «на даний момент вони відокремлені від європейських культурних фондів і контекстів».

Їх центральне місце в колективній мовній свідомості робить їх вивчення актуальною проблемою. Другий підхід до розуміння концептів використовує семантику мовних символів як єдиний засіб формування змісту концептів. Третій підхід говорить, що поняття не виникло безпосередньо зі значень слів, а є результатом колізій між значенням слів і особистим, суспільним досвідом людей, тобто поняття є посередником між словами і реальністю. [11]

Поняття «концепт» широко використовується при когнітивному аналізі різних мовних рівнів: частин мови, окремих класів слівпредметних імен, дієслів, лексичних одиниць, синтаксичних категорій. Різні автори об'єднані відносно спільною метою, але вони при цьому дотримуються неоднакових шляхів досягнення цієї мети, використовуючи часом відмінні методи й отримуючи різні результати. Таким чином, більшість лінгвістів сходяться на думці, що концепт репрезентується в мові таким чином:

- 1) готовими лексемами і фразеологічними словосполученнями;
- 2) вільними словосполученнями;
- 3) синтаксичними конструкціями;
- 4) текстами і сукупностями текстів.

1.2. Структура концептів

Структура концептів складна та неоднозначна, так само як і саме поняття. В структуру концепту входить те, що робить його фактом культури. Структура відображається в таких двох різновидах, як:

- 1) етимологічний та актуальний пласти;
- 2) ядро й периферія;

Лінгвокогнітивний і лінгвокультурний підходи до розуміння концепту не взаємозаперечують один одного, оскільки розгляд концепту як ментального утворення у свідомості індивіда – це вихід на концептосферу мовної спільноти, що є показником рівня її культурного розвитку. І навпаки, розгляд концепту як репрезентанта культури є напрямом руху в науковому дослідженні від колективного до індивідуального досвіду. Інакше кажучи, ці підходи розрізняються векторами щодо індивіда: лінгвокогнітивний підхід – це напрям розгляду, що прямує від індивідуальної свідомості до культури, а лінгвокультурний – від культури до індивідуальної свідомості. Зазначені напрями розгляду – дослідницькі прийоми, а не цілісні багатовимірні процеси.

Проблема осмислення мовних одиниць як структур зображення знань є актуальною, оскільки за сукупністю концептів можна судити про ментальну модель дійсності, що відображується в мові взагалі і в мовній свідомості конкретних носіїв мови, як зазначає у своєму дослідженні Шепітько С. та Щелкунова О. [26]. Дослідження показують, що пізнання світу відбувається через етапи відчуття - сприйняття - поняття, причому поняття розглядаються як найвищий і кінцевий рівень пізнання. Однак когнітивний підхід показує, що використання поняття "концепт" не відповідає потребам сучасних досліджень. Сьогодні широко використовується термін "концепт". [16]

Концепт - це явище того ж виміру, що й поняття. У внутрішній формі української мови слова концепт і поняття тотожні: концепт є калькою з латині *conceptus*, від дієслова *concipere* "мислити", тобто буквально означає "поняття, задум".

Концепт і поняття - це терміни з різних наук. Перше використовується переважно в логіці та філософії, а друге - з математичної логіки, розділу логіки, а віднедавна - в культурології та культурології. Концепт - явище того ж порядку, що й поняття. За своєю внутрішньою формою в українській мові слова концепт і поняття однакові: концепт є калькою з латинської *conceptus* "поняття", від дієслова *concipere* "зачинати", тобто означає буквально "поняття, зачаття".

Концепт і поняття терміни різних наук; друге вживається головним чином у логіці і філософії, тоді як перше, концепт, є терміном у одній галузі логіки в математичній логіці, а останнім часом закріпилося також в науці про культуру, в культурології. [29]

Концепти ідеальні і кодуються у свідомості одиницями універсального предметного кода. Концепт народжується як образ, але він здатний,

просуваючись по східцях абстракції, поступово перетворюватися з чуттєвого образу в власне розумовий.

Концепт складається з компонентів окремих ознак об'єктивного або суб'єктивного світу, диференційовано відображених в його свідомості і розрізняються за ступенем абстрактності. В результаті когнітивно - лінгвістичних досліджень, а прикладний результат дослідження може бути запропоновано опис відповідного концепту як елемента національної концептосфери.

Проаналізувавши більшість визначень концептів, можна зробити висновок, що когнітивні концепти формуються у свідомості людини:

- 1) її безпосередній чуттєвий досвід - сприйняття світу органами чуття;
- 2) суб'єктивна діяльність;
- 3) з розумових операцій над концептами вже в її свідомості;
- 4) з вербального спілкування (поняття можуть бути передані та пояснені людині у словесній формі;
- 5) через свідоме знання мовних одиниць.

Концепт складається з компонентів (понятійних ознак), тобто окремих ознак об'єктивного сутнісного світу, які відображені в його свідомості по-різному, і з різним ступенем абстрактності. У результаті дослідження когнітивної лінгвістики опис суміжних концептів як елемента національного концептополя можна запропонувати як прикладний результат дослідження. Концепти бувають особистісні, монументальні (щастя, радість) і національні – душа, дім, туга тощо значення.

Концепт має складну структуру. З одного боку, до неї належить усе, що належить будові поняття; з іншого боку, до структури концепту входить те, що робить його фактом культури – вихідна форма (етимологія); стиснена до основних ознак змісту історія; сучасні асоціації; оцінки, конотації.

Когнітивний концепт формується у свідомості людини з:

- а) його безпосереднього чуттєвого досвіду-сприйняття світу органами чуття;
- б) предметної діяльності;
- в) розумових операцій із вже існуючими у його свідомості концептами;
- г) з мовного спілкування (концепт може бути повідомлено, роз'яснено людині у мовній формі);
- буд) шляхом свідомого пізнання мовних одиниць.

Концепти ідеальні та кодується у свідомості одиницями універсального предметного коду. Одиниці КПК - індивідуальні емоційні образи, що формуються на основі індивідуального емоційного досвіду. Концепт народжується як образ, але він здатний, просуваючись ступенями абстракції, поступово перетворюватися з чуттєвого образу на власне розумовий. Образ холоду лежить в основі концепту "страх", тому існують вирази типу-тремтіти від страху, зуб на зуб не потрапляє, мороз по шкірі продирає, тремтіння пробігає по спині, кров холоне та ін.

Концепт складається із компонентів (контекстуальних ознак), тобто. окремих ознак об'єктивного чи суб'єктивного світу, диференційовано відбитих у його свідомості та різняться за рівнем абстрактності. В результаті когнітивно-лінгвістичних досліджень, а прикладний результат дослідження може бути запропонований опис відповідного концепту як елемента національної концептосфери. Концепти можуть бути особистими (каляка - малюка - про щось страшне), віковими (щастя, радість) і загальнонаціональними - душа, туга, кручина, батьківщина. [22]

Внутрішня форма, етимологічний ознака, чи етимологія, відкриваються лише дослідникам, інших він опосередковано, як основа, де виникли і тримаються інші верстви значень.

Центром концепту завжди є цінність, оскільки концепт служить дослідженню культури, а основі культури лежить саме ціннісний принцип. Показником наявності ціннісного відношення є застосування оціночних предикатів. Якщо про якийсь феномен носії культури можуть сказати «це добре» (погано, цікаво, втомлює тощо), цей феномен формує в цій культурі концепт. Крім названого ціннісного елемента, у складі виділяються фактуальний і образний елементи. [19]

Таким чином, із сказаного випливає, що лінгвокультурний концепт багатовимірний, тому до визначення його структури можливі різні підходи. Кожен концепт як складний ментальний комплекс включає в себе, крім смислового змісту, ще й оцінку, ставлення людини до того чи іншого об'єкта, що відображається, його оцінку та інші компоненти:

1. загальнолюдський чи універсальний;
2. національно-культурний, зумовлений життям людини у певному культурному середовищі;
3. соціальний, який визначається приналежністю людини до певного соціального прошарку;
4. груповий, обумовлений приналежністю мовної особи до певної вікової та статевої групи;
5. індивідуально-особистісний, що формується під впливом особистісних особливостей – освіти, виховання, індивідуального досвіду, психофізичних особливостей.

Традиційні одиниці когнітивістики (фрейм, сценарій, скрипт і т.д.), володіючи чіткішою, ніж концепт, структурою, можуть використовуватися дослідниками для моделювання концепту.

У ширшому сенсі структуру концепту можна як кола, у якого лежить основне поняття, ядро концепту, але в периферії перебуває усе те, що привнесено культурою, традиціями, народним і особистим досвідом.

Розрізняють ядро та периферію концепту (за Р.М. Фрумкіною). Ядро це словникові значення тієї чи іншої лексеми. Саме матеріали тлумачних словників пропонують досліднику великі можливості щодо розкриття змісту концепту, у виявленні специфіки його мовного висловлювання.

Периферія ж - суб'єктивний досвід, різні прагматичні складові лексеми, конотації та асоціації.

Для встановлення смислового обсягу концепту потрібно зробити таке:

1. визначити референтну ситуацію, до якої належить цей концепт, а за наявності художнього тексту ця операція провадиться на його основі;
2. встановити місце даного концепту в мовній картині світу та мовній свідомості нації через звернення до енциклопедичних та лінгвістичних словників; у своїй словникову дефініцію слід вважати ядром концепту;
3. звернення до етимології врахування її особливостей;
4. оскільки словникові тлумачення дають лише найзагальніше уявлення про значення слова, а енциклопедичні словники - про поняття, потрібно залучити до аналізу найрізноманітніші контексти: поетичні, наукові, філософські, публіцистичні, залучити прислів'я та приказки тощо;
5. отримані результати слід порівняти з аналізом асоціативних зв'язків ключової лексеми (ядра концепту), наприклад, аналізуючи концепт "час", встановлюємо його тісний зв'язок з концептом "майбутнє";

б. якщо аналізу вибраний важливий концепт культури, він має бути багаторазово повторений і проінтерпретований у живопису, музиці, скульптурі тощо.

Отже, концепт - багатовимірне освіту, що включає у собі як понятійно - дефіційні, а й коннотативні, образні, оціночні, асоціативні характеристики, і вони повинні бути враховані в описах концепту.

1.3. Китайська мовна картина світу

Мовна картина світу — це сукупність уявлень про світ, що історично сформувалися в мовній колективній свідомості, і це загальна картина світу, в якій беруть участь усі сторони психічної діяльності людини. Це концептуалізація світу, що міститься в мові. У лінгвістичній концептуалізації ми говоримо про деяке уявлення про світ, яке є характерним для носіїв мови та культури і сприймається ними як само собою зрозуміле. Ці уявлення знаходять своє відображення в семантиці мовних одиниць, тому, опановуючи мову, особливо значення слів, мовець водночас зникає до цих уявлень і, як це властиво всім носіям мови, вони є одними з характеристики культури, яка використовує мову. Така концептуалізація мовного світу походить від думки Гумбольдта.

Картина світу – одне з фундаментальних понять, що описують людське буття.

Останніми десятиліттями однією з найважливіших проблем когнітивної лінгвістики стала проблема відображення у свідомості людини цілісної картини світу, фіксованої мовою. Картина світу фіксує у собі певний образ світу, який будь-коли є дзеркальним відображенням світу»; вона є певне бачення та конструювання світу відповідно до логіки світорозуміння.

Людина, набуваючи досвіду, трансформує їх у певні концепти, які, логічно зв'язуючись між собою, утворюють концептуальну систему; вона конструюється,

модифікується і уточнюється людиною безперервно. Це таким властивістю концепту, як здатність до мінливості у свідомості. Концепти, опиняючись частиною системи, потрапляють під вплив інших концептів і видозмінюються. Змінюється з часом і кількість концептів, і обсяг їхнього змісту.

Проблема картини світу стала розглядатися у рамках семіотики щодо первинних моделюючих систем (мови) і вторинних систем (міфу, релігії, фольклору, поезії, кіно, живопису, архітектури).

Поняття картини світу (у тому числі й мовної) будується на вивченні уявлень людини про світ. Якщо світ- це людина і середовище в їх взаємодії, то картина світу - «результат переробки інформації про середовище та людину» у його взаємодії знову ж таки з людиною. Людина не схильна помічати ті явища і речі, які знаходяться поза її уявленнями про світ.

Явлення та предмети зовнішнього світу представлені у людській свідомості у формі внутрішнього образу.

Картина світу, яку можна назвати знанням про світ, лежить в основі індивідуальної та суспільної свідомості. Мова виконує вимоги пізнавального процесу. Концептуальні картини світу в різних людей можуть бути різними, наприклад, у представників різних епох, різних соціальних, вікових груп різних галузей наукового знання тощо. Люди, які говорять різними мовами, можуть мати за певних умов близькі концептуальні картини світу, а люди, які говорять однією мовою – різні. Отже, у концептуальній картині світу взаємодіє загальнолюдське, національне та особистісне.

Вона включає у собі як відбиті об'єкти, а й позицію відбиває суб'єкта. Виникнення картини світу тісно пов'язане з мовою і багато в чому визначається мовою, і її називають мовною картиною світу. [20]

Концептуальні картини світу у різних людей однакові, бо людське мислення єдине.

Мовна картина світу відбиває національну картину світу і можна виявити в мовних одиницях різних рівнів.

Оскільки мова це найважливіший спосіб формування та існування знань людини про світ, то саме мова – найважливіший об'єкт дослідження у когнітивістів. Сукупність цих знань, відображених у мовній формі, є те, що в різних концепціях називається «мовний проміжний світ». З огляду на більшої поширеності дослідниками вибирається останній термін.

Між картиною світу як відображенням реального світу, і мовної картини світу, як фіксацією цього відображення, існують складні відносини: межі між ними «здаються хиткими невизначеними». Оскільки пізнання світу людиною не вільне від помилок та помилок, його концептуальна картина світу, тому постійно змінюється, перемальовується, тоді як мовна картина світу ще тривалий час зберігає сліди цих помилок та помилок.

Вирішуючи проблему співвідношення концептуальної та мовної картин світу, лінгвісти намагаються встановити, як відбувається формування тих чи інших концептів. Вони виокремлюють цілу низку базисних когнітивних категорій (концептів), які є універсальними, бо відображають єдиний для всіх когнітивний процес. До таких універсальних концептів належать простір, час, число, дружба тощо.

У процесі життя конкретної сучасної людини мовна картина світу передує концептуальній і формує її, бо людина здатна розуміти світ і саму себе завдяки мові. Саме в мові закріплюється суспільно-історичний досвід - як загальнолюдський, так і національний. З одного боку, умови життя людей, матеріальний світ, що їх оточує, визначають їхню свідомість і поведінку, що знаходить відображення в мові, насамперед у семантиці та граматичних формах. З іншого - людина сприймає світ переважно через форми рідної мови, яка детермінує людські структури мислення поведінки.

Термін "мовна картина світу" - це не більш ніж метафора, бо в реальності специфічні особливості національної мови, в яких зафіксовано унікальний суспільно-історичний досвід певної національної спільноти людей, створюють для носіїв цієї мови не якусь іншу, неповторну картину світу, відмінну від тієї, яка існує об'єктивно, а лише специфічне "забарвлення" цього світу, обумовлене національною значущістю предметів, явищ, процесів, вибірковим ставленням до них, що породжується специфікою діяльності, способу життя та інших аспектів.

Наявність численних праць, присвячених картині світу, позбавляє нас необхідності детального пояснення цього поняття. Найсуттєвіше теоретичне положення: картина світу - базисна частина світобачення людини.

Мова - факт культури, вона складова частина культури, яку ми успадковуємо, і водночас її знаряддя. Культура народу вербалізується в мові, саме мова акумулює ключові концепти культури, транслюючи їх у знаковому втіленні - словах. Створювана мовою модель світу є суб'єктивним образом об'єктивного світу, вона несе в собі риси людського способу світосприйняття, тобто антропоцентризму, який пронизує всю мову. [14]

Тоді концепти - це ніби згустки національно-культурних смислів. Вивчення їх допомагає виявити особливості світосприйняття народу, уявити концептуальну та національну картини світу.

Виходячи з переліченого вище, дослідити мовну картину світу можна так:

- 1) вивчаються характерні для даної мови концепти (душа, туга, доля, совість, авось тощо);
- 2) досліджуються специфічні конотації для універсальних концептів;
- 3) досліджується цілісний "наївний" погляд на світ, бо кожна мова відображає певний спосіб сприйняття світу, його концептуалізації.

Таким чином, мовна картина світу тісно пов'язана з концептуальною системою, а також із мовою.

Картина світу - це сукупність світоглядних знань про світ, що формується в процесі оцінювання суб'єктом результатів свого сприйняття навколишньої дійсності. Суб'єкт формує власний образ світу на основі власних відчуттів, сприйняття, уявлень, мислеформ та самосприйняття. Ця картина світу може бути відображена лише в мовній картині світу. Мовна картина світу - це результат певного способу відображення дійсності у свідомості людини через призму мови та особливостей країни, історії та культури її носіїв. Картина світу ґрунтується на людських почуттях, сприйняттях, уявленнях і думках та спрямовує систему цінностей, які впливають на норми поведінки, формування та узагальнення понять.

Кожна мова фіксує свою картину світу. При порівнянні образів світу різних народів, зовсім різні концептуальні структури приходять до відома: одні й ті ж концепції можуть існувати по-різному. Визначення преференціальної ситуації, до якої концепт належить.

2. Вивчення лексикографічних визначень. Словникове визначення вважається ядром концепту.

3. Вивчення етимології лексичної одиниці

4. Вивчення концепту в різних контекстах (у філософії, науці, поезії, прозі, живописі, музиці, скульптурі, метафорі, метонімії, прислів'ях, приказках тощо).

5. Вивчення асоціативних зв'язків лексичних одиниць, котрі позначають концепт.

Отже, загалом концептуальний аналіз спрямований на визначення змісту концепту, побудову структурної моделі концепту та розкриття специфіки його вербалізації в мові. Концептуальну характеристику розкривають через значення лексичних одиниць, їх визначення й контексти використання. Актуальним на

сьогодні залишається в сучасній лінгвоконцептології дослідження концепту за допомогою дефініційного аналізу, який є досить продуктивним і необхідним для вивчення структури концепту й опису сучасної концептуальної системи. Використовуючи дефініції, такий аналіз співвідносить значення певних лексичних одиниць.

Словникові дефініції допомагають установити характер і типи значеннєвої структури слів, вони можуть належати до різних семасіологічних підкласів та семантичних розрядів . Словникові статті, які описують семантичну структуру концепту, зазвичай містять однотипні й різнотипні дефініції та представляють різні лексико-семантичні варіанти. Схеми побудови лексикографічних дефініцій можуть бути різними, усе залежить від того, яка частина мови і який лексикограматичний розряд фіксується. На думку П. Денисова, існує три основні види дефініцій, хоча вони можуть нараховувати до 50–60 різновидів: 1) описова, 2) синонімічна й 3) відправна (дериваційна). Отже, словникові дефініції розглядають як достатньо повне та об'єктивне джерело фіксованого опису концепту. [27]

Вивченню природи концепту у сучасній лінгвістиці приділяється першорядне значення. Однак будь-яка спроба досягнути природу концепту пов'язана з усвідомленням факту існування цілого ряду найрізноманітніших поглядів на неї. Надзвичайний різнобій у підході до аналізу концепту обумовлений насамперед невирішеністю питання про розмежування подібних явищ і часто виникає внаслідок цього термінологічну плутанину. Насамперед, це «концепт», «поняття» та «значення».

Проблема їх диференціації - одна з найбільш складних і дискусійних у теоретичному мовознавстві наших днів. У вирішенні цієї проблеми, скільки дослідників – стільки й думок.

За останні десять років багато чого змінилося у розумінні цього питання. Концепти - це посередники між словами і екстралінгвістичною дійсністю і значення слова не може бути зведене виключно до концептів, що його утворюють. Багато лінгвісти вважають концепт значно ширшим, ніж лексичне. Інші дослідники вважають, що концепт співвідноситься зі словом у одному з його значень. Концепти відносно незалежні від мови і не випадково лише частина їх знаходить свою мовну об'єктивізацію. Тому відносини між концептами і значеннями досить складні: так, у союзу і чи навряд чи можна постулювати значення, але концепти, які за ними стоять, досить зрозумілі (сполуки, протиставлення). Так само можна припустити, що у всіх людей є загальні уявлення про те, як реагує людина на контакт з об'єктом, що впливає на нього своєю температурою, але значення, зафіксовані в словах типу обпектися, згоріти, тепло, жар, - відображають лише певну частину цього концепту є залежними від мови.

По внутрішній формі слова «концепт» і «поняття» однакові: концепт є калькою з латинського *conceptus* «поняття» від дієслова «значить», тобто. буквально "поняття". Однак зараз стали досить чітко диференціювати терміни «поняття» і «концепт», бо це й однопорядкові, але не рівнозначні поняття. Якщо поняття- це сукупність пізнаних істотних ознак об'єкта, то концепт - ментальна національно-специфічна освіта, планом змісту якого є вся сукупність знань про цей об'єкт, а планом вираження - сукупність мовних засобів (лексичних, фразеологічних, пареміологічних та ін). [24]

Концепти - це будь-які поняття, лише найскладніші і найважливіші їх, без яких важко уявити цю культуру.

Є й інші відмінності: поняття включає суттєві та необхідні ознаки; концепт - і несуттєві ознаки. У порівнянні з концептами поняття мають простішу структуру: у структурі понять переважає змістовна складова, і присутні не всі

компоненти, представлені в структурі концепту. Наприклад, у 60-ті роки. ХХ. Вважалося, що інтелігент-це той, хто любить вірші. Семантичний множник «любов до поезії» є несуттєвою ознакою і не включається до поняття, однак у концепт він включений, і тут він дуже важливий. Концепт оточений емоційним, експресивним, оцінним ореолом; це той «пучок» уявлень, понять, знань, асоціацій, переживань, який супроводжує слово і поняття, що виражається ним. Концепти - це предмет емоцій, симпатій та антипатій, інколи ж зіткнень різних думок.

Крім того, кількість лексичних одиниць, що є концептами, обмежена, тому що не всяке ім'я-позначення явища є концептом. Концептом стають ті явища дійсності, які актуальні та цінні для даної культури, мають велику кількість мовних одиниць для своєї фіксації, є темою прислів'їв і приказок, поетичних текстів. Вони є свого роду емблемами, символами, що безумовно вказують на текст, що породив їх, ситуацію, знання. Вони є носіями культурної пам'яті народу.

Зазвичай терміном "концепт" позначають зміст поняття, розглядаючи даний термін ("концепт") як синонім терміну "смысл". Синонім же "поняття"-термін "значення". Тобто значення слова - це той предмет або ті предмети, до яких це слово правильно, відповідно до норм цієї мови застосовно, а концепт - це сенс слова.

Термін концепт у лінгвістиці і старий, і новий водночас. До середини минулого століття поняття «концепт» не сприймалося як термін у науковій літературі.

Зараз у лінгвістичній науці можна позначити три основні підходи до розуміння концепту, що базуються на загальному становищі: концепт-те, що називає зміст поняття, синонім сенсу.

Багато вчених, які розуміють концепт у широкому сенсі, поділяють сьогодні думку Р. Джекендорффа на те, що основними конститuentами концептуальної системи є концепти, близькі «семантичним частинам мови»-концепти об'єкта та його частин, руху, дії, місця або простору, часу, ознаки.

Спільним для цих підходів є затвердження незаперечного зв'язку мови та культур; розбіжність обумовлено різним баченням ролі мови у формуванні концепту. Об'єкти світу стають «культурними об'єктами» лише тоді, коли ставлення до них структуруються етномовним мисленням як певних «квантів» знання, - концептів.

Цей термін, хоч і міцно утвердився у сучасній лінгвістиці, досі немає єдиного визначення.

В даний час термін «концепт» знаходить широке застосування у різних галузях лінгвістичної науки. Він увійшов до апарату когнітивістики, семантики, лінгвокультурології. Період утвердження терміна в науці обов'язково пов'язаний з певною довільністю його вживання, розмитістю кордонів, змішанням з близькими за значенням та за мовною формою термінами. [17]

Термін "концепт" визначити дуже складно, т.к. у нього є зміст, але поки що не зрозумілий обсяг.

Термін «концепт», як і ряд інших термінів (наприклад, «дискурс» або «мовна особистість») відносяться до модних. Ним користуються багато авторів, але, на жаль, далеко не всі беруть на себе працю пояснити, що ж вони мають на увазі і що, на їхній погляд, стоїть за цим терміном, а з того, що пишуть автори, це далеко не завжди буває зрозуміло.

У зв'язку з цим виникає питання про уточнення визначення терміна «концепт». Великий енциклопедичний словник дає таке визначення: Концепт (від лат. Conceptus-сміслові значення імені (знака), тобто зміст поняття, об'єкт

якого є предмет (денотат) цього імені (наприклад, смислове значення імені Місяць - природний супутник Землі) .

На погляд, лексичне значення слова можна назвати концептом. Однак зараз уже вважається доведеною теза про те, що значення слова в словниковій статті представлено "недостатнім, вузьким, далеким від когнітивної реальності і навіть неадекватним". Тому визначення, дане в Енциклопедичному словнику є неповним.

Розглянемо найцікавіші та найвідоміші визначення «концепту».

На думку Фрумкіної Р.М. найбільш вдале визначення концепту дає О. Вежбицька, яка розуміє під концептом об'єкт зі світу «Ідеальне», що має ім'я та відображає культурно – зумовлене уявлення людини про світ «Дійовність». Вона ж визначає концепт як вербалізоване поняття, відрефлектоване у категоріях культури. [13]

Ось ще кілька визначень:

концепт-термін, який служить пояснення одиниць ментальних чи психічних ресурсів нашої свідомості та тієї інформаційної структури, яка відображає знання та досвід людини;

концепт - оперативна змістовна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку, всієї картини світу, відображеної у людській психіці;

концепт - культурно відзначений вербалізований сенс, представлений у плані вираження цілою низкою своїх мовних реалізацій, що утворюють відповідну лексико-семантичну парадигму; одиниця колективного знання, що має мовне вираження та відзначена етнокультурною специфікою.

Він також визначає знання референтної ситуації.

Таким чином, поняття концепту прийшло з філософії та логіки, але в останні роки воно переживає період актуалізації та переосмислення.

Різні визначення концепту дозволяють виділити його такі інваріантні ознаки:

- 1) це мінімальна одиниця людського досвіду в його ідеальному уявленні, що вербалізується за допомогою слова та має польову структуру;
- 2) це основні одиниці обробки, зберігання та передачі знань;
- 3) концепт має рухливі межі та конкретні функції;
- 4) концепт соціальний, його асоціативне поле зумовлює його прагматику;
- 5) це основний осередок культури

Отже, концепти репрезентують світ у голові людини, утворюючи концептуальну систему, а знак людської мови кодують у слові змісту цієї системи.

Відсутність єдиного визначення пов'язана з тим, що концепт має складну, багатовимірну структуру, що включає окрім понятійної основи соціо-психокультурну частину, яка не так сприймається носієм, скільки переживається ним; вона включає асоціації, емоції, оцінки, національні образи та конотації, властиві цій культурі.

Не вдаючись у великі коментарі наведених розуміння, приймемо робоче визначення концепту: це семантичне освіту, відзначене лінгвокультурною специфікою і тим чи іншим чином характеризує носіїв певної етнокультури. Концепт, відображаючи етнічне світобачення, маркує етнічну мовну картину світу і є цеглиною для будівництва «будинку буття» (за М. Хайдеггером). Але в той же час- це якийсь квант знання, що відображає зміст усієї людської діяльності. Концепт - не безпосередньо виникає із значення слова з особистим та

народним досвідом людини. Він оточений емоційним, експресивним, оцінним ореолом. [8]

Отже, концепт багатовимірний, у ньому можна назвати як раціональне, і емоційне, як абстрактне, і конкретне, як універсальне, і етнічне, як загальнонаціональне, і індивідуально-особистісне. [13]

Часто концепт-це «згорнутий» текст. Звідси випливає, що багато концептів згорнуті у кадр. Фрейм-це узагальнена модель організації культурного знання навколо деякого концепту; це структури знання про світ, що асоціюються з конкретною мовною одиницею. [20]

Сам концепт при такому розумінні – елемент картини світу.

Виникнення концепту.

Концепти у свідомості людини виникають у результаті діяльності, досвідченого розуміння світу, соціалізації, а точніше, складаються з:

- а) його безпосереднього чуттєвого досвіду-сприйняття світу органами чуття;
- б) предметної діяльності;
- в) розумових операцій із вже існуючими у його свідомості концептами;
- г) з мовного знання (концепт може бути повідомлено, роз'яснено людині у мовній формі);
- д) шляхом свідомого пізнання мовних одиниць.

Національний концепт «найзагальніша, максимально абстрагована, але конкретно репрезентована ідея «предмету» в сукупності всіх валентних зв'язків, відзначених національно-культурною маркованістю».

Класифікація концептів.

Концепти можуть класифікуватися з різних підстав. З погляду тематики концепти утворюють, наприклад, емоційну, освітню, текстову та ін

концептосфери. Класифіковані за своїми носіями концепти утворюють індивідуальні, мікрогрупові, макрогрупові, національні, цивілізаційні, загальнолюдські концептосфери. Можуть виділятися концепти, що функціонують у тому чи іншому вигляді дискурсу: наприклад, педагогічному, релігійному, політичному, медичному та ін. Сам дискурс може розглядатися одночасно як сукупність апеляції до концептів і як концепт, що існує у свідомості носіїв мови.

Висновок до I розділу:

Як ми бачимо у лінгвістиці останніх десятиліть намічається тенденція до розширення змісту "концепт", що заповнюється додатковими властивостями. Ця концепція була вперше реалізована як термін «концепт культури», далі як концепція «мови-культури».

Концепт використовується для визначення понять, уявлень, значень, образів. Затвердження концепту в мовознавстві відкрило широкі горизонти для вивчення загальнолюдських і національних форм мислення, втілених у словах, переважно врозмовному й літературному стилях.

Концепт – це глобальна одиниця мисленнєвої діяльності. Люди мислять концептами, вони представляють світ в голові людини, створюючи концептуальну систему. Концептуальні картини світу у різних людей можуть бути різними. Люди, які розмовляють на різних мовах, можуть мати при певних умовах близькі концептуальні картини світу. В концептуальній картині світу взаємодіє національне, особистісне й загальнолюдське. Картина світу - глобальний образ світу, який є результатом всієї духовної активності людини. Концепт багатовимірний, в ньому можна виділити як емоційне, так і раціональне як конкретне, так й абстрактне, як універсальне, так і етнічне, як індивідуально-особистісне, так й загальнонаціональне.

Концепти - це посередники між словами і екстралінгвістичною дійсністю. Значення слова не може бути зведене виключно до створюючих його концептів. Зазвичай терміном «концепт» позначають зміст поняття, розглядаючи цей термін як синонім терміну «сенс». Багато лінгвісти вважають, що концепт співвідноситься зі словом в одному з його значень.

Зараз в лінгвістичній науці можна позначити три основні підходи до розуміння концепту.

У концепту складна структура. З одного боку, до неї відноситься все, що належить будовою поняття; з іншого боку, в структуру концепту входить те, що робить його фактом культури - вихідна форма.

Концепт складається з компонентів окремих ознак об'єктивного або суб'єктивного світу, диференційовано відображених в його свідомості і розрізняються за ступенем абстрактності. В результаті когнітивно - лінгвістичних досліджень, а прикладний результат дослідження може бути запропоновано опис відповідного концепту як елемента національної концептосфери.

На сьогодні актуальними методами дослідження лінгвокультурних концептів є аналіз дефініційних значень, етимологічний аналіз, метод вивчення концептів через лексико-граматичне поле лексеми, що його репрезентує, асоціативний експеримент, когнітивно-семантичний, зіставний аналіз концептів у різних культурах, а також концептуальний аналіз.

Мета концептуального аналізу – «виявлення парадигми культурно значущих концептів й опис їх концептосфери». Об'єктом дослідження є смисли, що передаються окремими словами, граматичними категоріями або текстами, при цьому залучення великого корпусу контекстів уживання слова в художній літературі дає змогу не лише описати розглянутий концепт, а й структурувати його, виокремлюючи набір найбільш характерні ознаки. Загалом концептуальний

аналіз спрямований на визначення змісту концепту, побудову структурної моделі концепту та розкриття специфіки його вербалізації в мові.

Концепти – це ментальні утворення, які локалізуються в ідеальній сфері людського буття.

Розділ II. Особливості сприйняття часу в китайській мовній картині світу.

2.1. Структура і зміст концепту «час» в китайській картині світу

Китайська мова – одна з найвпливовіших мов китайсько-тибетської сім'ї, якою розмовляє не лише населення Китайської Народної Республіки, а й багато людей у Південно-Східній Азії, зокрема в Таїланді, Індонезії та Сінгапурі. Щонайменше 450 мільйонів китайців живуть за межами Китаю. Це найпоширеніша мова у світі, якою розмовляє щонайменше кожна п'ята людина на планеті. [4]

Це пояснюється тим, що термін "мовна картина світу" є лише метафорою, і насправді особливості національної мови, які відображають унікальний соціально-історичний досвід певної національної спільноти, створюють для носіїв цієї мови не об'єктивно існуючу картину світу, відмінну від інших унікальних картин світу, а скоріше діяльність народу, спосіб життя, зумовлений особливостями національної культури, а лише особливе забарвлення цього світу національною значущістю предметів, явищ, процесів і вибіркового ставлення до них. Тому для того, щоб оволодіти концептуально-мовною картиною світу, характерною для певного етносу, необхідно вивчати лексико-прагматичну систему мови крізь призму об'єктивно існуючих зв'язків між природним середовищем, матеріальною культурою, предметами і явищами матеріального світу та їх продукуванням компонентами повсякденної свідомості.

У китайській мові дієслова, що описують безпосередні події, поводяться інакше, ніж аналогічні дієслова, наприклад, в українській мові. Розглянемо китайські дієслова:

死 "вмирати", 到 "падати"

'Падати, впасти (про речі або про людину, що втратила самоконтроль). Дія цих дієслів мислиться китайцями виключно як точкове або як перехід в інший стан. Порівняємо ці дані з іншими мовами.

В інших мовах ми можемо точкову подію як би «розтягнути», представивши його як якийсь лінійний процес (пор. Він вмирає). У китайському ж можна тільки сказати: 他快死了 (букв. Він скоро помре) або 他死;了 (букв. він помер).

Візьмемо, наприклад, українські дієслівні пари, які логічно виражають одну ситуацію: "писати - писати" та "слухати - слухати". Але в українській мові є й інші неспіввідносними дієслівні пари, які логічно виражають подібні ситуації: "Чому подібні ситуації (однакова дія з процесом і результатом дії) виражаються по-різному? У мовній свідомості європейців шукати і знаходити та ловити і зловити не лише виражають різні ситуації: дієслова типу шукати і знаходити вважаються незавершеними, такими, що вказують на активність, тоді як дієслова типу знайти і зловити є гранично миттєвими, спрямованими на результат, і належать до дієслова події належать до класу дієслів події.

У китайській мові шукати - це дієслово, що означає об'єктивну дію, яка передбачає досягнення певного результату (не обов'язково позитивного). У цьому сенсі китайська мова зрозуміла з логічної точки зору.

Відмінною рисою китайської мови є більш антропоцентричний погляд на присутність об'єктів у просторі.

Це видно з чіткого відокремлення людей від тварин та артефактів при використанні дієслів, які відокремлюють дієслівні предикати, що описують людей (наприклад, вказують на позу), від їхньої діяльності та дієслів, що описують способи буття (стояти, сидіти, спати тощо). Людина може ходити, гуляти, бігати, а тварина просто 跑 "бігає". Правда, тварину ще можна 遛 "вигулювати" (це же дієслово може бути вживано для опису дій людей: гуляти в парку і т. п.).

Дієслова, що описують певний спосіб пересування, часто теж утворюють різні класи для позначення руху людини і не-людини. Повзати можуть всі, але 爬山 "лазити по горах" може тільки людина.

Слово 游泳 "плавати" може бути застосовано тільки до людини, тварини ж можуть тільки 漂.

Вона характеризується великим набором дієслів, які описують "світ звуків". Ситуація тут дивна. Китайська мова дозволяє нам виражати себе з повним ігноруванням "поліфонії" навколишнього світу.

В українській мові люди кричать, собаки гавкають, коти муркочуть, коні іржуть, півні кукурікають, вовки виють, тигри ревуть, птахи співають, а в китайській все це розмаїття зводиться до звуків, які видає людина: 叫 "кричати". Найдивовижніше, що "глухота" до тваринного світу компенсується великою кількістю ономапейних слів у китайській мові, які імітують звуки природи.

Китайці антропоцентричні, але вони не розглядають окрему людину окремо від людства в цілому. Домінуюче позиціонування людини по відношенню до "всіх речей" відображає бажання суворо відокремити людину від решти світу.

Тільки чоло століття стоїть, лежить і сидить. Все інше існує або саме по собі, або так, як його "влаштували" люди.

Китайська модель історичного часу орієнтована в іншому напрямку. Попереду лежить шлях, пройдений нашими предками, і саме туди спрямований китайський погляд. Майбутнє, таким чином, менш важливе і лежить поза полем його зору.

Мислення китайців раціональне. Мова характеризується високим ступенем прагматизму та логічної побудови. Носії китайської мови глибоко споглядально ставляться до навколишнього світу. Він здатний ігнорувати конфлікт між формами однини і множини (немає категорій числа). Він схильний прислухатися до власного голосу, а не до поліфонії "всіх речей". Однак його слух гостро реагує на всі шуми природи.

2.2. Відображення концепту «час» у фразеології китайської мови

У китайській культурі час - це реальність, яка пронизує все існування, організаційні події, явища та наші почуття. Тоді як традиційний китайський календар – це структура, яка описує часові цикли та дозволяє відстежувати та гармонізувати ці цикли у взаємодії людини з внутрішнім і зовнішнім світами. Таким чином, китайський календар є одним із, якщо не найважливішим, інструментом для опису світового порядку, прийнятого китайським суспільством. Відмінною рисою китайського календаря є прагнення зв'язати ритми місяця і сонця. [21]

Ще в стародавні часи китайські астрономи навчилися дуже точно розраховувати рух Місяця за рухом Сонця і положенням зірок. Ця календарна система зі своїми описовими законами на перший погляд здається складною, але при детальнішому вивченні виявляється працюючим помічником у нелегкій справі пізнання всього світу та власного життя. Час завжди приваблювало китайських мислителів. Їх стараннями, в кінці кінців, виникла та система його опису, яка дає можливість навчитися бути своєчасним. Час не можна «подолати», але можна вивчити принципи його пристрою і діяти відповідно до них. Саме календар стає тією цілісною і несуперечливою системою, яка описує пристрій часу від найменших до найбільших циклів.

Китайська концепція часу відрізняється від європейської тим, що час розуміється не лінійно як безперервне «зникнення» одиниць часу (секунд, хвилин, годин), а як циклічний період повторюваних стадій усіх процесів у Всесвіті. Китайський календар не тільки описує цикл часу для кожної людини, а й вчить синхронізації життя окремих людей, сімей, націй, народів і націй в цілому. Це дозволяє кожному індивіду не тільки знайти своє місце в зв'язаному світі, як самостійна, незначна річ, але й усвідомити себе як одиницю космічної свідомості, яка пов'язана з усіма іншими одиницями нескінченного простору. час.

Не випадково китайці вимірюють час не годинами, а двома годинами. Якщо уважно поспостерігати, то справді можна виявити, що кадрові справи займають дві години на день, а не одну годину. Згідно з описом традиційної китайської медицини, кровообіг різних органів і систем людського тіла пов'язаний з дванадцятьма годинами. Різні визначення концепту «час» дозволяють виділити такі інваріантні ознаки:

- 1) це мінімальна одиниця людського досвіду в його ідеальному уявленні, що вербалізується за допомогою слова та має польову структуру;
- 2) це основні одиниці обробки, зберігання та передачі знань;
- 3) концепт має рухливі межі та конкретні функції;
- 4) концепт соціальний, його асоціативне поле зумовлює його прагматику;
- 5) це основний осередок культури.

Сьогодні слід визнати, що "концепт" є важливим поняттям у когнітивній лінгвістиці. Однак, незважаючи на те, що поняття "концепт" вважається усталеним для сучасної когнітивної науки, його зміст значно варіюється в концепціях різних наукових шкіл та окремих науковців. Категорія концепту фігурує сьогодні в роботах філософів, логіків, психологів і культурологів, кожен з яких залишив сліди екстралінгвістичних інтерпретацій.

Знання в концептах можуть зберігатися як свідомо, так і несвідомо. Свідомі знання включають афективні знання (почуття і враження), невербальні знання (образи і дії) і лінгвістичні знання (знання слів і значень).

Залежно не лише від функції мовного ланцюжка чи особливостей способу його існування, а й від його диференційних ознак (лексичних, семантичних та граматичних), фразеологічні одиниці поділяються на відповідні структурно-семантичні типи та функціонально-стилістичні типи. Це зроблено для того, щоб забезпечити певну систему, завдяки якій можна було б легко ідентифікувати загальну картину фразових дієслів китайської мови. [9]

Залежно від своїх лексичних, семантичних і граматичних особливостей, функціональних особливостей та мовного ланцюжка фразеологічні одиниці поділяються на відповідні структурні, семантичні та функціональні типи. Це зроблено для того, щоб забезпечити певну систему та уможливити легку ідентифікацію загальної картини китайських фразеологізмів.

Структурно-семантична класифікація. Ця класифікація має на меті розподілити фразеологічні одиниці китайської мови на відповідні типи та підтипи на основі їх структурно-граматичних та лексико-семантичних особливостей. Ця класифікація поділяє фразеологізми на два структурних типу:

фразеологізми- словосполучення і фразеологізми-пропозиції.

1 фразеологізми-словосполучення. До цього типу належать фразеологічні одиниці, що мають структуру словосполучення, їх іноді називають фраземами. Фраземи, позначаючи окремі поняття, є таким чином, номінативними словосполученнями. Так як фразеологізми цього типу, мають спільну ознаку (будова словосполучення), але розрізняються семантично і ступенем злитості входять до їх складу компонентів, їх поділяють на два підтипи: фразеологічні вирази і фразеологічні сполучення.

Фразеологізми - це словосполучення, що складаються зі слів з вільним значенням. Вони характеризуються семантичною членованістю. Компоненти є семантично незалежними, а значення цілого дорівнює значенню компонентів. Основною характеристикою цієї групи фразеологічних одиниць є те, що вони не утворюються мовцем у процесі мовлення, а відтворюються як готові одиниці з певним складом і значенням. Оскільки вони є мовними позначеннями понять, то функціонують, як і слова, як номінативні словосполучення або словосполучення, що виконують номінативну функцію. Фразеологічні одиниці такого типу буває

важко відрізнити від вільних словосполучень, оскільки вони знаходяться на крайній периферії стійких словосполучень.

Фізична праця 体力劳动 tili laodong,

виробниче завдання 生产任务 shengchen renwu,

політична економія 政治经济学 zhengzhijingjixue.

Словосполучення - Одиниця слів, в якій хоча б один компонент є словом з певним значенням, називається словосполученням. Окремий компонент вживається в переносному або метафоричному значенні. Оскільки вони можуть поєднуватися лише з певними словами, то мають фразеологічне зв'язне значення. Характерною особливістю цього типу фразеологізмів є те, що фразеологічне поняття утворюється не окремими словами, а поєднанням їх елементів.

黄金时代 huangjin shidai золотий вік,

黑暗势力硬 hei'an shili чорні сили,

硬性规定 yingxing guiding жорсткі правила

Спочатку багато фразеологічних одиниць такого типу містили перший елемент фразеологічної одиниці - образний епітет. Однак згодом ці фразеологізми майже повністю втратили свій образний характер, оскільки здавна передавалися за традицією. Сьогодні ці фразеологізми мають значення, закріплене мовною конвенцією. Саме цей критерій відрізняє їх від зневажливих словосполучень окремих письменників. Наступні словосполучення створені за веньянською нормою і складаються з двох односкладових слів. Ці

словосполучення вже можуть бути лексикалізованими, що видно з фонетичних форм, зокрема в китайських тлумачних словниках. Однак питання про статус цих одиниць залишається невирішеним.

Проблема кордонів китайського слова до цього часу не вирішена.

虚惊 xujing помилкова тривога,

虚名 xuming дута слава,

铁证 tiezheng залізне доказ,

默契 moqi мовчазна згода,

Кальки фразеологізми - словосполучення, що виникли в результаті послідовного перекладу компонентів фразеологізму з іноземної мови на китайський (калькування).

У сучасній китайській мові таких фразеологізмів не дуже багато.

黄色工会 huangse gonghui жовті профспілки,

白色恐怖 baise kongbu білий терор,

黑名单 hei mingdan чорний список,

Характерною особливістю одиниць цього типу є можливість синонімічний заміни слів з обумовленим значенням.

Можливі синонімічні підстановки замість специфічних компонентів фразеологічних сполучень.

铁证 tiezheng залізне доказ,

无法反驳的证据 wufa fanbo de zhengju незаперечний доказ,

暗淡 心情 andan xinqing похмурий настрій,

阴沉 心情 andan xinqing похмуре настрій.

2. Фразеологізми-пропозиції.

Ці фрази мають структуру речення. Ці фрази вказують на судження, умовиводи та питання, а не на поняття. Однак існують також словосполучення, які, хоча структурно еквівалентні реченням, не містять самостійного повідомлення. [2]

Це номінативні одиниці (у цьому випадку вони функціонують як один із компонентів речення). Фразеологічні одиниці цього типу не створюються на попередньому етапі комунікації, а беруться з пам'яті як єдине ціле.

少年老成 shao nian lao cheng. Не по роках дорослий, статечний. (В малі роки старим став).

少见多怪 shao jian duo guai Хто мало бачив, тому все в дивину. (Мало бачив, багато чому дивується).

问心无愧 wen xin wu kui Совість чиста, без докорів сумління. (Запитаєш серце - не соромно).

五官端正 wu guan duan zheng Правильні риси обличчя (Органи почуттів правильні).

名副其实 ming fu qi shi. В повному розумінні слова. (Назва відповідає суті).

Функціонально-стилістична класифікація.

Ця класифікація поділяє китайські фрази на відповідні типи за соціальними функціями, щоб вони належали до певного стилю. Фразеологічні одиниці, що належать до цієї класифікації, зазвичай є мовними штампами. Мовні штампи - це мовні одиниці (переважно словосполучення, іноді речення), які завжди відтворюються в мові в готовому вигляді і мають функціонально-стилістичне значення. [9]

Для цілей цієї класифікації фразеологічні одиниці поділяються на розмовні, публіцистичні, наукові, технічні, офіційно-ділові та офіційно-офіційні фразеологічні одиниці.

Фразеологія в китайській мові

У китайській мові існує величезна кількість фразеологічних одиниць. Це пояснюється тим, що фразеологізми виникли в давнину і використовуються донині, тоді як сучасні мови постійно поповнюються новими фразеологізмами і набувають широкого вжитку.

З точки зору виразності китайську мову можна розділити на дві категорії: експресивну та образну.

1 Фразеологічні одиниці з емоційно-оцінним значенням є засобом вираження суб'єктивного ставлення мовця до об'єкта. Емоційно-оцінне значення може бути позитивним або негативним і залежить від ставлення мовця до об'єкта думки.

Страшний, жахливий (наводити жах на людей) - 骇人听闻 hairen tingwen.

Невимовний, невимовний (неможливо окреслити) - 不可名状 bu ke mingzhuang.

2. Художньо-виразні засоби китайської фразеології яскравіше, виразніше, вони створюють образи. Фразеологізми цієї групи вживаються метафорично.

Існує чотири класи фразеологізмів цієї категорії: готові вираження, народні вислови, вислови з усікається кінцівкою, відточені фрази.

1. Найважливіший клас в системі фразеологізмів китайської мови утворюють стійкі словосполучення, звані 成语 Chengyu готовий вираз (ідіома). Однією з головних їх особливостей є експресивна забарвленість. Називаючи яке-небудь явище, народ обов'язково давав йому оцінку. Завдяки експресивної забарвленням Chengyu легко доступні сприйняттю людей. Їх вживання надає тексту емоційне забарвлення, яка досягається завдяки їх мовної формі - лаконічною і ідиоматически насиченою. Chengyu воістину можна назвати синтезом всіляких стилістичних фігур: параллелизмів, повторів, порівнянь .

Chengyu паралельної конструкції, утворені за принципом паралельного співвідношення частин, являють собою чотирьох морфемні освіти. Вони складаються з чотирьох складів, чотирьох морфем, кожна з яких зазвичай буває словом.

Наприклад, 水落石出 shuǐ luò shí chū "вода спаде, камені виявляться, (таємне стає явним)". Chengyu непаралельної конструкції нерідко являють собою чотирискладова освіти, але зустрічаються і з іншим складом. Допускають використання службових слів, спілок.

Наприклад, 不劳而获 bù láo ér huò (не праця, але отримувати "користуватися плодами чужої праці").

Ідіоми заслуговують на особливу увагу, так як вони є найбагатшим джерелом пізнання китайської мови, історії та культури Китаю.

Китайські ідіоми, як правило складаються з чотирьох складів.

Чотири склади - чотири ієрогліфа - ось та норма, той стандарт, якому відповідають не тільки ідіоми та інші стійкі словосполучення, але також створювані щогодини незліченні вільні словосполучення літературної мови. Ідіоми китайської мови, подібно ідіомам українського, є нерозкладних фразеологічні зрощення. Вони протягом століть існують в мові, незмінно зберігаючи свою самобутню форму і яскраве національне забарвлення.

Розглянемо вплив національних рис на утримання таких фразеологічних зрощень:

По-перше, вони тісно пов'язані з китайською історією. Історія Китаю, багата подіями, важкими випробуваннями і видатними особистостями, не могла не залишити помітний слід в мові. Звідси і яскрава самобутність фразеологічних зрощень, наприклад, "назад дороги немає, спалити за собою всі човни, дослівно: 破釜沉舟 po fu chen zhou (зламати сокиру, затопити човна)". Ця ідіома вперше згадується в "Історичних записках Сима Цяня" ("Життєпис Сян Юя").

Наступні фразеологізми також прийшли в сучасну мову з історії, відбивши її неповторність:

消归曹随 xiao gui cao shui "все приєднуються - мова йде про об'єднання країни, дослівно, (повертається країна Сяо, за нею йде країна Цао)". Події українській історії також залишили слід в ідиоматиці української мови: розбити, як шведа під Полтавою".

По-друге, фразеологізми найтіснішим чином пов'язані з народною культурою китайців. Їх спосіб життя, звичаї і звички, а також релігійні вірування - все це залишило свій слід в розглянутих ідіоми. У первісні часи в стародавньому Китаї для приготування їжі використовувався спеціальний металевий треножник (鼎 ding): цей ієрогліф увійшов згодом в чен'юй 种鸣鼎食 zhong ming ding shi (є з триніжків під дзвін дзвонів, в значенні "жити заможнo").

По-третє, чен'юй мають тісний зв'язок з класичною китайською літературою.

Багато подібних фразеологізми дійшли до нас з давніх міфів і легенд, байок і повчальних історій, наприклад,

精卫填海 jing wei tian hai (невідступно домагатися поставленої мети - ніби казкова птаха цзінвей),

画龙点睛 hua long dian jing (підкреслити найістотніше, дослівно "виділити очі, коли малюєш дракона"),

东施效颦 dong shi xiao pin (жалюгідне наслідування, невміле мавпування, дослівно "потворна Дун Ши наслідує руху брів красуні Сі Ши"). [30]

Китайські прислів'я та приказки дотепні, образні і виразні. У них відображені особливості живої повсякденній мові народу з її яскравою і самобутньою лексикою, вільними і гармонійними оборотами.

Прислів'я китайської мови прості, лаконічні і разом з тим ясні і дохідливо.

"У папір вогонь не завернеш (шила в мішку не сховаєш)" 纸里包不住火 zhi li bao bu zhu huo. Деякі китайські прислів'я та приказки близькі за своїм словесним вираженням до українців. Наприклад, 活到老学到老 huo dao lao xue dao lao "живи до старості, вчися до старості (вік живи, вік учись)".

У Китаї, де прагнуть до лаконічності для посилення виразності, прислів'я та приказки часто використовують у скороченому вигляді. Скорочення прислів'їв та приказок дає своєрідну підказку до загального значення.

Багато виразів, знайдених у знаменитих "Шицзі" Сима Цяня, стали прислів'ями та приказками. Багато прислів'їв та приказок можна також знайти у збірці оповідань "Чудові оповідання про сучасність і давнину" та в китайських середньовічних романах.

Вислів з усіченим закінченням є особливим народним висловом, але він відрізняється від прислів'їв і приказок своїми функціональними особливостями. [25]

Він складається з двох частин, перша з яких є порівнянням, а друга - поясненням. Таким чином, перша частина "підтексту" прислів'я є або порівняльною, або пояснювальною. Вигуки є зображально-виражальним засобом. Їх семантична структура включає емоційно-оцінні значення і може передавати суб'єктивне ставлення мовця до предмета. Перший член зазвичай вживається в переносному значенні. Аббревіатура зазвичай викликає зорове уявлення і створює образ.

Багато подібних фразеологізми дійшли до нас з давніх міфів і легенд, байок і повчальних історій, наприклад,

精卫填海 jing wei tian hai (невідступно домагатися поставленої мети - ніби казкова птаха цзінвей),

画龙点睛 hua long dian jing (підкреслити найістотніше, дослівно "виділити очі, коли малюєш дракона"),

东施效颦 dong shi xiao pin (жальогідне наслідування, невміле мавпування, дослівно "потворна Дун Ши наслідує руху брів красуні Сі Ши").

Китайські прислів'я та приказки дотепні, образні та виразні. Вони відображають живу повсякденну мову людей, з яскравою і самобутньою лексикою, вільними і гармонійними фразами.

Китайські прислів'я прості та лаконічні, і в той же час ясні та зрозумілі.

"У папір вогонь не завернеш (шила в мішку не сховаєш)" 紙里包不住火
zhi li bao bu zhu huo.

Деякі китайські прислів'я та приказки близькі за своїм словесним вираженням до українців. Наприклад, 活到老学到老 huo dao lao xue dao lao "живи до старості, вчися до старості (вік живи, вік учись)".

У Китаї, де прагнуть до лаконічності для посилення виразності, прислів'я та приказки часто використовують у скороченому вигляді. Скорочення прислів'їв та приказок дає своєрідну підказку до загального змісту. Багато виразів у знаменитих "Шицзі" Сіма Цяня стали прислів'ями та приказками. Збірка оповідань "Чудові оповідання про сучасність і давнину" та китайські середньовічні романи містять багато прислів'їв і приказок.

Прислів'я - це красномовні та витончені вирази з глибоким змістом і великим художнім впливом. Стилiстична категорія прислів'я частково збігається з поняттям "крилатий вислів, приказка", що є засобом образного висловлювання.

У китайській мові існує два типи фразеологічних одиниць цього типу:

1. взірцеві вирази - 格言的景詞. На відміну від прислів'їв - 故事成語, афоризм є вербалізацією з літературного твору. Однак ця відмінність є умовною

Афоризми часто неможливо відрізнити від прислів'їв, оскільки вони спочатку були вигадані народом.

己所不欲, 物施于人 ji suo bu yu, wu shi yu ren "Не роби іншому того, чого не бажаєш собі". [31]

2. Дивні вислови - парадоксальний цінцзюй. Парадокс - несподіване, дивне судження, яке суперечить традиційним уявленням. Однак, це уявна невідповідність, бо на ділі парадокс відображає глибокі суперечності реальної дійсності. За своєю семантичною-стілістической природі іноді замикається з прислів'ям. [3]

不要 目的 就是一种 目的 bu yao mudi jiushi yi zhong mudi-"Відмова від мети - це і є свого роду мета". [28]

Розмовна мова - це письмова розмовна мова, а тому містить багато словесних трафаретів, типологічних форм і мовних штампів. Штампи - це фразеологічні одиниці з різними структурними, семантичними та функціональними особливостями. Деякі з них характеризуються високим ступенем експресивності. Тому прийнято вважати, що розмовна мова демонструє фонематичну тенденцію підкреслювати різні вирази, почуття та емоції.

Розмовну фразеологію можна поділити на фразеологію побутову, фразеологію мовленнєвого етикету та загальноновживану фразеологію.

Фразеологізми повсякденного вжитку

У повсякденному спілкуванні люди широко і різноманітно використовують мовний стиль повсякденного життя, який є словотворчим фразеологізмом.

Формули мовлення, утворені відповідно до лексичних і граматичних норм веньянської мови, зазвичай використовуються в інтелектуальній бесіді.

У повсякденному мовному спілкуванні широко використовуються короткі словосполучення і речення (загальноживані розмовні фрази), які китайські лінгвісти називають 口语习用语 kouyu xi yong yu. .

Вони відносно незмінні, є єдиним цілим, висловлюють певне відношення і мають закінчений сенс. Так, наприклад, вираз "我说呢" "wo shuo ne" -позначає раптове розуміння того, про що говорячий уже чув раніше;

"又来了" "you laile" вказує на те, що якесь судження або явище, що повторюється багаторазово, набридло. Такі вирази є загальноприйнятими в мовній практиці, займають фіксовану позицію в мові, вживаються в конкретних мовних ситуаціях, передають різні значення і відтінки значень і характеризуються специфічними семантичними особливостями.

Такі вирази перетворилися на стандартні готові фрази в процесі використання мови і набули ознак фразеологічних одиниць, але ніколи не плуталися з іншими фразеологічними одиницями китайської мови. Вони не тільки присутні на практиці в повсякденному мовному спілкуванні, але й відображені в роботах китайських лінгвістів і словниках. Щоб зрозуміти природу цих фразеологізмів і навчитися їх правильно перекладати та вживати, необхідно зрозуміти їх зміст і значення, стилістичні особливості вживання та зв'язок з іншими групами фразеологізмів.

Висновок до II розділу

В цьому розділі на прикладах слів і фраз проаналізовано світогляд китайської мови та її концепцію темпоральності.

Термін "мовна картина світу" є лише метафорою. Насправді особливості національної мови відображають специфічний соціальний та історичний досвід людей певної етнічної спільноти.

Для того, щоб оволодіти концептуально-мовною картиною світу, необхідно вивчати лексику і фразеологію мови через призму породження природним середовищем, матеріальною культурою, об'єктивно існуючими зв'язками між предметами і явищами матеріального світу і компонентами повсякденної свідомості.

Для китайської мови характерний більш антропоцентричний погляд на існування об'єктів у просторі.

Це проявляється у відокремленні предикатів дієслів, що описують людину та її діяльність, а також у суворому відокремленні людини від тварин та артефактів при використанні дієслів, що описують способи буття.

У китайській культурі час - це реальність, яка пронизує всі речі, організовуючи події, явища і наші відчуття.

Традиційний китайський календар - це структура, яка описує цикли часу і дозволяє нам відстежувати та координувати ці цикли у взаємодії людини з внутрішнім і зовнішнім світом.

Китайський календар є одним з головних інструментів для опису структури світу. Час не можна "подолати", але принципи його будови можна вивчати і діяти відповідно до них.

Китайська концепція часу відрізняється від європейської тим, що час розуміється не лінійно, а як циклічний кругообіг, в якому повторюються всі стадії космічного процесу.

Китайський календар не лише описує окремі цикли часу, але й вчить, як синхронізувати життя окремих людей, сімей, держав, народів і цілих націй.

Відображення концепту "час" ("простір") у китайських фразеологізмах

Структурно-семантична класифікація має на меті розподілити фразеологічні одиниці китайської мови на відповідні типи та підтипи на основі їх структурних, граматичних, лексичних та семантичних особливостей. У цій класифікації фразеологізми поділяються на два структурні типи:

словосполучення та речення.

У китайській мові існує величезна кількість фразових дієслів. Це можна пояснити тим, що фразеологічні одиниці виникли в давнину і використовуються досі, а також тим, що сучасні мови постійно поповнюються новими фразеологізмами.

Китайські ідіоми зазвичай складаються з чотирьох складів.

Чотири склади - чотири ієрогліфи - це норма, яка відповідає не лише ідіомам, але й незліченній кількості письмових вільних фраз, які продукуються час від часу. Китайські ідіоми схожі на українські, які існують століттями і завжди зберігають свою первісну форму та яскравий національний колорит.

У китайській мові існує два типи фразеологічних одиниць такого роду: зразкові та дивні вирази.

ВИСНОВКИ

На сьогодні розроблено кілька методів концептуальних досліджень. Концептуальний аналіз, який моделює та описує концепти як спосіб реконструкції мовної та концептуальної картини світу.

Найпоширенішими методами дослідження лінгвокультурних концептів є дефініційний аналіз значення, етимологічний аналіз, вивчення концептів через лексичні та граматичні поля лексики, що репрезентують концепти, асоціативні експерименти, когнітивна семантика, порівняльний аналіз концептів у різних культурах та концептуальний аналіз.

Метою концептуального аналізу є "виявлення культурно значущих концептуальних парадигм та опис їх концептуальних сфер", а об'єктом дослідження - значення, що передаються окремими словами, граматичними категоріями та текстами, але із залученням великого корпусу контекстів вживання слів у художній літературі, а не тільки опис досліджуваного концепту, виділити найбільш характерний набір ознак і тим самим розкрити його структуру.

Аналіз теоретичних праць дозволяє зробити такі висновки

1. вивченню індивідуальних концептів у сучасних лінгвістичних дослідженнях приділяється значна увага, з'явився новий напрям лінгвістики - лінгвістичний концептуалізм.
2. термін концепт має багато визначень.
3. концепт як утворення індивідуальної свідомості пов'язаний з концептуальною сферою суспільства, а також з культурою, де концепт стає надбанням індивіда як основна одиниця культури і фіксація колективного досвіду
4. основними лінгвістичними методами аналізу концепту є етимологічний аналіз, аналіз лексичних дефініцій основної лексики та їх синонімів, аналіз

фразеологічних одиниць та паремій, аналіз різних типів текстів, а також психолінгвістичні експериментальні методи, а саме експерименти з прийняттям та експерименти вільних асоціацій

5. концепт "час" належить до базових концептів людської культури і є універсальним для всіх культур завдяки значущості феномену матерії для людини і суспільства.

Це поняття є фундаментальним поняттям у лінгвістиці та культурології, своєрідною ментальною одиницею, яка допомагає вивчати культурну спадщину у свідомості людей. Лінгвокультурологія - наука, що розвивається, яка відображає взаємозв'язок цих понять, завданням якої є вивчення явищ на перетині лінгвістики та культури.

Концепти - це глобальні одиниці мисленнєвої діяльності. Люди мислять концептами. Терміном "концепт" зазвичай позначають зміст поняття, розглядаючи цей термін як синонім терміну "значення". Концепти - це ментальні утворення, локалізовані в ідеальній сфері людського буття. Топологія концептів певною мірою відображає топологію ідеального буття. Термін "мовна картина світу" є лише метафорою.

Картина світу - це цілісний, глобальний образ світу, результат всієї розумової діяльності людини, який виникає у людини при кожному її контакті зі світом. Пізнаючи світ, людина формує власну картину світу.

Для того, щоб оволодіти концептом і мовною картиною світу, необхідно вивчати словниковий склад мови і систему фразеологізмів через призму об'єктивно існуючих зв'язків між природним середовищем, матеріальною культурою, предметами і явищами матеріального світу і їх породженням компонентами буденної свідомості.

У китайській культурі час - це реальність, яка пронизує все суще, організовуючи події, явища і наші відчуття.

Китайський календар є одним з головних інструментів пояснення світоустрою. Він не лише описує окремі часові цикли, але й підказує, як синхронізувати життя окремих людей, сімей, народів, націй і цілих держав.

Китайська мова має величезну кількість фразеологізмів. Це можна пояснити тим, що фразеологічні одиниці виникли в давнину і використовуються донині, а також тим, що сучасні мови постійно поповнюються новими фразеологізмами.

Аналіз сучасних методів дослідження концептів у мові та культурі дозволяє зробити висновок, що для найбільш достовірного конструювання концептів бажаним є їх комплексне використання.

Термін "концепт" є складним, суперечливим і багатовимірним явищем. Сучасне розуміння концептів, їхньої структури та співвідношення з мовними одиницями не може бути повним через тривалу традицію розгляду та аналізу мовних одиниць крізь призму логічних категорій.

Анотація

时间概念是人类生活中最重要的概念之一。它在人们的文化、语言和思维中起着重要作用。每种文化都有自己的时间观念，以及如何衡量它。中国文化也不例外。在中国，时间有其自身的特殊性，这反映在中国人的语言和思维中。本学期论文的目的在于研究中国语言世界观中的时间概念。

在中国文化中，时间被看作是一个周期性的过程，一次又一次地重复。时间的周期性反映在中国的日历上，它与西方的日历不同，有其自身的特殊性。还需要注意的是，在汉语中，有许多词可以根据使用的环境和时间而有不同的含义。在描述汉语中时间概念的反映时，应注意时态形式的使用、表示时间的词的使用和数字的使用等方面。

表示时间的主要手段之一是使用时态形式。中文有两种主要的时态形式：现在时动词和过去时动词。还有一种表示未来时态的动词形式，但它很少被使用。

一个概念是一个全局性的思维单位。人们用概念来思考；它们在一个人的头脑中代表世界，形成一个概念系统。对不同的人来说，世界的概念图可能是不同的。讲不同语言的人在某些条件下可能有类似的概念性世界观。在一个概念性的世界观中，国家、个人和普遍性是相互影响的。世界观是一个全球性的世界形象，是所有人类精神活动的结果。概念是多维的，它既包括感性的也包括理性的，既包括具体的也包括抽象的，既包括普遍的也包括民族的，既包括个人的也包括民族的，还包括民族的。

概念是词语和语言以外的现实之间的中介。一个词语的意义不能完全归结为创造它的概念。通常，"概念"一词指的是概念的内容，认为这个词是"意义"的同义词。许多语言学家认为，一个概念与一个词的其中一个含义相关。

Список використаної літератури

1. Fauconnier G. Mental Spaces : Aspects of Meaning Construction in Natural Language / Gilles Fauconnier, Eve Sweetser, George Lakoff. – 2nd ed. – Cambridge : Cambridge University Press, 1994. – 190 p.
2. Lakoff G. The contemporary theory of metaphor / G. Lakoff // Metaphor and Thought.– Cambridge : Cambridge University Press, 1993. – P. 202–252.
3. Lan Chun. A cognitive approach to spatial metaphors in English and Chinese : Diss. ... Doct. of Philosophy in English and Linguistics / Lan Chun. – Hong Kong, 2000.
4. The Difference of Time Culture Between Eastern And Western View: A Linguistic Perspective/ 2018 8th International Conference on Education, Management, Computer and Society (EMCS 2018), Xiaoyun Huang
5. Živil Nemickien “Concept” in Modern Linguistics: the Component of the Concept “Good” Kaunas College https://www.academia.edu/21725734/_Concept_in_Modern_Linguistics_the_Component_of_the_Concept_Good_
6. Газуда О. М. ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРМІНУ «КОНЦЕПТ» У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/30297/1>
7. Голобородько К.Ю. ЛІНГВІСТИЧНИЙ СТАТУС КОНЦЕПТУ
<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/75094/09-Goloborodko.pdf?sequence=1>

8. Денисова С. П. Картина світу та суміжні поняття в зіставних дослідженнях / С.Денисова // Проблеми зіставної семантики. - К., 2005. - Вип. 7. — С. 9—15.
9. Загнітко А. Лінгвокультурологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. П. Загнітко, І. В. Богданова; за ред. А. П. Загнітка. – 3-є вид., перероб. і доп. – Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. – 287 с.
10. Загнітко А. П. Сучасна лінгвістика: погляди та оцінки: науково-аналітичне видання. – Донецьк : ДонНУ, 2014. –464 с.
11. Заньковська Г. Д., МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТІВ, Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2015 № 19 том 2, http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v19/part_2/29.pdf
12. Зеленько А. С. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних вчень. Аспекти, прийоми та процедури вивчення мови: Посібник // А. С. Зеленько.– Луганськ, 2002. – 283с
13. Калмикова Л. О., Калмиков Г. В., Лапшина І.М., Харченко Н.В ПСИХОЛОГІЯ МОВЛЕННЯ І ПСИХОЛІНГВІСТИКА: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.; За заг. ред. Л.О.Калмикової. – К.: ПереяславХмельницький педагогічний інститут, в-во “Фенікс”, 2008. – 245 с.
14. Карпенко, А.В. Концепт у сучасних лінгво-когнітивних дослідженнях: підходи до визначення та типологія [Текст] / А.В. Карпенко; наук. кер. О.В. Багацька // Перекладацькі інновації : матеріали II

Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 15-16 березня 2012 р. / Ред.кол.: С.О. Швачко, І.К.Кобякова, О.О. Жулавська та ін. — Суми : СумДУ, 2012. — С. 9-13.

15. Лінгвістика. Лінгвокультурологія : «Картина світу у життєдіяльності людини» / За ред. акад. НАНВО України, проф. Ю. О. Шепеля. Дніпро : Акцент ПП, 2020. Т. 16. 232 с.

16. Лінгвістика. Лінгвокультурологія : збірник [Лінгвістичні та лінгвокультурологічні аспекти навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах України] / За заг. ред. проф. Ю. О. Шепеля. Дніпро : АкцентПП, 2018. Т. 12. Ч. 1. 418 с.

17. Манакін В. М./ **МОВА І МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ/** Навчальний посібник/ Київ, 2012

18. Мех Н., Зміст терміну концепт. Культура слова.—2003.—Вип. Ст. 26-30. 19.Мурашевич К. Г. **ВСТУП ДО СХІДНОЇ ФІЛОЛОГІ** Навчальний посібник для студентів спеціальності "Мова та література (китайська)"

20.Овсієнко Л. М. **ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ КОНЦЕПТ У** **МОВОЗНАВЧІЙ НАУЦІ.** Мовознавчий вісник. Збірник наукових праць. Випуск 11, ст. 244 21.Садовой М., Бялик В. Фразеологічна картина світу vs. мовна картина світу в сучасній лінгвістиці. Наукові записки. 2019. Вип. 175. Серія: Філологічні науки. С. 112–115.

22. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : [підручник] / ОленаОлександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля – К., 2008.

23. Удовиченко Г.М. Загальне мовознавство. Проблеми. Методи / Г. М. Удовиченко.– К., 1994 – 199с.

24. Філологія ХХІ століття [Електронне видання] : Збірник наукових праць студентства й наукової молоді, Харків, 15 квітня 2021 р. / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди ; [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2021. 164 с.

25. . Цимбал С. В. Концепти ПРОСТІР (空间), ЧАС (时间) ТА ЧАС-ПРОСТІР (时空)у китайських фразеологічних одиницях чен'юй крізь призму метафори. Одеський лінгвістичний вісник № 9, том 2, 2017. <https://hdl.handle.net/11300/17302>

26. Шепітько С., Щелкунова О. ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ КОНЦЕПТ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ВІСНИК МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ СЕРІЯ: ФІЛОЛОГІЯ, 2010, №2 (4)

27. Юрченко О.В. ДЕФІНІЦІЯ КОНЦЕПТУ У СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ / Запорізький національний університет. https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2008/fil_2008_1_2/2008-26-06/yurch.pdf

28. 中国谚语资料, 中国文艺研究会资料室主编, 兰州艺术学院文学系55级民间文学小组, 上中下三册, 上海文艺出版社 1961年, 1111页

29. 刘文英. 中国古代的时空观念(续1)[J]. 兰州大学社会科学出版社, 1979

30. 林晓珊, 苏秋鹏. 浅析汉语四字并列成语 //南昌教育学院学报(文学艺术). 2011. №26(11).

31. 汉语大词典[电子资源] Великий словник китайської мови
<http://www.dacidian.net>.